

Verzorging in de basisvorming

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid WRR kiest in haar recent uitgebrachte advies "Basisvorming in het onderwijs" niet voor opname van het vak verzorging in de basisvorming voor 12-15 jarigen. Het advies wordt uitvoerig toegelicht en met gedegen argumenten onderbouwd. De belangrijkste overwegingen van de Raad worden hier kort samengevat en voorzien van het gemeenschappelijke commentaar van de Vereniging voor Huishoudkunde in Nederland en de Nederlandse Vereniging voor Gezondheidsvoorlichting en -Opvoeding.

Samenvatting WRR-advies

Argumenten voor opname van verzorging:

- basisvorming heeft de functie van maatschappelijke voorbereiding:
- iedereen moet in staat zijn een eigen huishouding te voeren,
- iedereen moet in staat zijn te zorgen voor eigen gezondheid,
- in veel gevallen zal men ook moeten (kunnen) zorgen voor huisgenoten,
- huishoudelijke en verzorgende taken worden evenwichtiger verdeeld tussen mannen en vrouwen.

Argumenten tegen opname van verzorging:

- noodzakelijke kennis en vaardigheden kun je thuis leren,
- verzorging leer je snel en makkelijk in de praktijk op het moment dat je het nodig hebt,
- de inhoud van verzorging kan ook bij andere vakken aan de orde komen.

Aanbevelingen:

- het vak verzorging niet opnemen, maar inhoud en onderbrengen bij biologie en economie,
- geen integratie van huishoudkunde en gezondheidskunde tot één vak,
- scholen kunnen kiezen voor theoretische of praktijkgerichte variant: biologie-gezondheidskunde, economie-huishoudkunde.
- ook parallelcursussen voor verschillende groepen leerlingen zijn mogelijk,
- de eindtermen van beide varianten zijn dezelfde.

Reactie van NV GVO en VHN

Wij signaleren een aantal knelpunten in het advies:

Maatschappelijke voorbereiding

We leven in een ingewikkelde maatschappij, die steeds hogere eisen stelt aan het dagelijks leven. Het blijkt dat mensen daarmee in de problemen komen, getuige het grote aantal budgetproblemen, gezondheidsproblemen, problemen van vrije tijdsbesteding enz.

Uit recent onderzoek blijkt dat de Nederlandse bevolking over het algemeen beschikt over geringe kennis en vaardigheden m.b.t. huishouding en gezondheid. Bovendien zijn jongeren geneigd meer risico's te nemen m.b.t. gezondheid en veiligheid. Wij vragen ons af waaraan de Wetenschappelijke Raad de overtuiging ontleent dat kinderen thuis verzorgende taken kunnen leren, als volwassen Nederlanders daartoe onvoldoende in staat blijken.

Anderzijds zijn er aanwijzingen dat het onderwijs een systematische bijdrage kan leveren ter vergroting van inzicht kennis en vaardigheden, waardoor problemen kunnen worden voorkomen.

Continuïteit basisvorming

In het basisonderwijs zijn bevorderen van gezond gedrag en sociale redzaamheid wettelijk verplichte leergebieden. Daarmee is een verheugende mogelijkheid geschapen voor continue aandacht voor de zorg voor gezondheid en maatschappelijke vaardigheden bij kinderen van 4-12 jaar.

Des te pijnlijker is het als het ontwikkelingsproces op 12-jarige leeftijd abrupt wordt onderbroken, juist in een leeftijdsfase waarin kinderen beginnen zich van huis los te maken, hun eigen keuzes te maken en volwassen gewoontes te ontwikkelen. Wij willen hier nogmaals pleiten voor continuïteit in de basisvorming tot ± 15-16 jaar.

Ontbreken van samenhang

De Raad meent dat de voor de maatschappelijke voorbereiding onontbeerlijke inhoud van het vak verzorging kunnen worden ondergebracht bij biologie en economie. Hiermee wordt geen recht gedaan aan de zo belangrijke inhoudelijke integratie van de diverse aspecten van het verzorgend handelen. Het risico van fragmentarische kennis is levensgroot. Want hoe kan een leraar economie oordelen over een huishoudbudget zonder te weten aan wel-

ke voorwaarden een volwaardige voeding moet voldoen?

Ook kan men in de economielessen op basis van budgetbeheer en energiebesparende maatregelen woonadviezen opstellen die in lijnrechte tegenpraak zijn met de gezondheidseisen waaraan een woning moet voldoen.

Verenging van vakinhouden

De Raad beperkt in haar advies de vakinhouden van verzorging. Bij biologie komt wel preventie en omgaan met ziekten aan de orde, maar de aandacht voor gezondheidsbevordering valt helemaal weg, terwijl het Ministerie van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur juist het belang van gezondheidsbevordering sterk benadrukt en wijst op de noodzaak van onderlinge samenhang met andere beleidssectoren "die voor de bevordering van gezond gedrag van primaire betekenis zijn", zoals het onderwijs. In het advies wordt ook gesproken van budgetbeheer en niet van consumentenvorming in bredere zin, terwijl consumentenvorming elders in het overheidsbeleid een belangrijk aandachtspunt vormt.

Onderwijs te zeer kennisgericht

Een bezwaar van de voorgestelde aanpak is dat het onderwijs in verzorging beperkt blijft tot een aantal cognitieve inhouden. Juist de maatschappelijke aspecten en bewustwordingsfactoren vallen weg. Bovendien komen de psycho-motorische vaardigheden in het gedrag. Om je staande te houden in een complexer wordende maatschappij is het beheersen van praktische vaardigheden ook ten behoeve van huishouding en zorg voor gezondheid een noodzaak.

Basisvorming voor alle leerlingen hetzelfde

Het feit dat een praktische leerweg voor sommige leerlingen didactisch geschikt geacht wordt doet afbreuk aan het principe dat de basisvorming voor alle leerlingen hetzelfde zou moeten zijn. Wordt hiermee de scheiding tussen de "typische" lbo-leerling en de avo-leerling niet versterkt? Het is ons trouwens een raadsel hoe je langs twee verschillende routes tot dezelfde eindtermen moet komen.

Eigen karakter gezondheidskunde - huishoudkunde

Wij hebben moeite met de gedachtengang van het Advies als zouden huishoudkunde en gezondheidskunde de praktische varianten van economie en biologie zijn. Een vergelijking van vakinhouden toont meer verschillen. Bovendien zien wij niet in waarom het beter zou zijn de beide vakken niet te integreren, omdat juist uit de samenhang de meerwaarde blijkt van verzorging boven biologie en economie, zoals hiervoor al aangetoond.

Namens de NV GVO

R. Wams, voorzitter

N. v.d. Brake, onderwijszaken.

Namens de VHN

G. Casimir, voorzitter.

Dit commentaar op het WRR-advies Basisvorming werd gestuurd naar:

- de staatssecretaris O & W
- de leden van de Vaste Kamercommissie van Onderwijs
- de Centrale Raad voor de Gezinsverzorging
- de Nederlandse Gezinsraad.